

Anglès	Anglo-saxó	Gòtic	Llatí	Grec	Sànscrit
am	eom	im	sum	eimi	asmi
are	eart	is	es	ei	asi
is	is	ist	est	esti	asti
are	sindon	sijum	sumus	esmen	smas
are	sindon	sijuth	estis	este	stha
are	sindon	sind	sunt	eisi	santi

primitiu, segurament, trobava dificultós parlar d'amor o d'odi, però ens el podem imaginar amb una gran tensió emocional, creient tenir ferit un dels seus òrgans vitals. Actualment per nosaltres és el cor —no parlo del veritable cor anatómic, sinó del símbol heràldic—, però el segle XIV un anglès, John Gower, va escriure, parlant d'un dels seus contemporanis, que el seu fetge l'havia enamorat. Sigui quin sigui l'òrgan culpable, crec que "khardd" pot ser la paraula indicada. Afegim-li "atr" i tindrem una cosa que cap remei no sabrà guarir. Crec que els espectadors comprendran *La guerra del foc* sense que per això sigui necessari vendre lèxics o glossaris a l'entrada dels cinemes. En aquesta pel·lícula no hi sentirem ni discussions metafísiques, ni disputes teològi-

ques. L'acció es desenvolupa a l'alba de la societat humana, quan encara no es coneix l'agricultura i per consegüent tampoc l'astrologia, ni els déus; quan les tenebres fan por i el misteri del foc inspira respectes i temença alhora. Fa 500.000 anys el mot no era res més que un aspecte del gest, i junts permetien la comunicació entre els homes. Però el que aquesta pel·lícula ens vol fer recordar —ja que, encara que un dels seus propòsits sigui entretenir-nos, vol també ser considerada una pel·lícula seriosa i fins científica—, és que l'home és un animal que parla i que és justament la paraula articulada la que defineix la seva espècie. I quan diem "paraula" no ens referim als grunyits de Tarzan, sinó a la sintaxi, al vocabulari, a l'entonació. No en dub-

tem ni un instant!: si bé l'home de fa 500.000 anys encara no havia inventat la capsula de llumins, sí que és segur que ja dominava totalment la paraula, i és per aquesta raó que era un home.

A la pel·lícula els actors fan ganyotes, gesticulen i profereixen sons que fins ara mai no s'havien sentit en un cinema. Per això, la pel·lícula no és solament una novetat artística: ens dona una versió autèntica de la vida dels nostres avantpassats, mig milió d'anys enrera. I si no fos cert el que conta aquesta pel·lícula, qui podria demostrar-ho? Pel que a mi respecta, *La guerra del foc* em sembla real i sobretot la llengua que s'hi parla —fins perdonem-me, si he estat jo mateix qui l'ha fabricada.

(Anthony Burgess)

1. Curiosament, els autors de *La guerra del foc*, Gérard Brach i Jean-Jacques Annaud, situen l'acció de la seva pel·lícula entre 80.000 i 40.000 anys abans de J.C. Un nou debat?

L'article d'Anthony Burgess va ser publicat a "Le Nouvel Observateur", n.º 893, desembre del 1981

(bibliografia científica)

LES NOVETATS EDITORIALS

Ciències de la Natura

David Sunyer i Lluís Motjé: *Ocells de Girona i la seva rodalía*. Il·lustracions de Lluís Motjé. Presentació d'Antoni Domènech i Roca. Girona, Ajuntament, 1981. 104 pàgs. il·l. (Servei Municipal de Publicacions).

Ciències Socials

Fets econòmics del 1981. Barcelona, Banca Catalana-Banc Industrial de Catalunya, 1982. 186 pàgs.

Fires de Catalunya, 1982. Pròleg de Francesc Zanuy. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1982, 58 pàgs. (Departament de Comerç i Turisme).

Antoni Jordà i Fernández: *Barenys i Emprius de Salou*. Aspectes econòmics i socials (segles XII-XVIII). Vila-seca i Salou, 1981. 184 pàgs. + 3 llms. + 1 mapa plegable. (Monografies de Vila-seca i Salou, 8).

Llengua

Lluís C. Batlle i Günther Haensch: *Diccionari alemany-català*. Barcelona, Fundació Enciclopèdica Catalana, 1981. 662 pàgs.

El català, una llengua mil·lenària per al futur de Catalunya. Girona, Diputació-Ajuntament, 1981. 48 pàgs.

Aureli Cortiella i Martret: *Vocabulari de barbarismes*. Prefaci de R. Aramon i Serra. Barcelona, Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1981. 320 pàgs.

Joan Martí i Castell: *El català medieval. La llengua de Ramon Llull*. Barcelona, Indesinenter, 1981. 192 pàgs. ("Assaig", 2).

Nomenclator de confecció i calçat. Text: Albert

Jané. Disseny i documentació gràfica: Pilar Villuendas. Barcelona, Serveis de Cultura de l'Ajuntament, 1981. 52 pàgs. (Quaderns de divulgació cultural. Sèrie "Nomenclàtors").

Nomenclator internacional normalitzat en els camps de la ciència i de la tecnologia (segons projecte UNESCO). Anglès-català-castellà. Traducció de Jaume Aymà. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1982. 72 pàgs.

Vocabulari de la fusteria. Per a formació professional. Comissió per a la confecció d'un vocabulari de tècnica professional. Coordinador per a la branca de fusteria, Francesc Magarolas Ortín. Professors col·laboradors I.R.N. "Comte de Rius", Josep Gual, Núria Caminal, Mariano Carazo, M. Carme Mas, M. Rosa Mezquida. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1982. 60 pàgs. (Departament d'Ensenyament).

Llibres de Text

Jaume Moix: *Tècniques de comunicació, I*. Barcelona, Edicions Don Bosco. Madrid, Editorial Bruño, 1981. 144 pàgs.

Jaume Moix: *Comptabilitat, I*. Barcelona, Edicions Don Bosco. Madrid, Editorial Bruño, 1981. 192 pàgs.

Jaume Moix: *Tècniques de comunicació, II*. Barcelona, Edicions Don Bosco. Madrid, Editorial Bruño, 1981. 160 pàgs.

Història

Ramon Alberch i Figueras: *125 anys de Policia Municipal a Girona. Antecedents i evolució*. Pròleg de Joaquim Nadal i Farreras. Girona,

Ajuntament, 1981. 74 pàgs. (Servei Municipal de Publicacions).

El Museu d'Història de la Ciutat. Presentació de Joaquim Nadal i Farreras. Redacció: Pere Freixes i Camps. Girona, Ajuntament, 1981. 22 pàgs. il·l. (Servei Municipal de Publicacions).

Filosofia

Ferran Graell: *Sentit i límit*. Barcelona, 1982. 200 pàgs.

Joan Antoni Martínez i Garcia: *Problemes gnoseològics en el pensament filosòfic del Dr. Manyà*. Tortosa, Fundació Manyà, 1981. 16 pàgs.

Michel de Montaigne: *Apologia de Ramon Sibiuda*. Traducció de Jaume Casals. Edició a cura de Pere Lluís Font. Barcelona, Editorial Laia, 1982. 320 pàgs. ("Textos filosòfics", 6).

Vària

Jacques Massacrier: *El cub de Rubik per la imatge*. Traduït del manuscrit original francès per Montserrat Planas. Barcelona, Alta Fulla, 1982. 28 pàgs.

Miquel Martí: *El mestre de Barbiana*. (Tercera edició). Barcelona, Hogar del Libro, 1981. 138 pàgs. ("Nadal", 46).

Assaigs sobre la vida i la mort. Conferències de Jordi Gol i Gurina, Antonio Colandrón, José-Luis Aranguren, Faustino Cordón, Enrique Nájera, Pere Folch i Mateu. Pròleg de Carles Pijoan de Beristain. Barcelona, Editorial Teide, 1982. 142 pàgs. ("Què cal sa-

ber", 16)

Extracte del Reglament del Dipòsit Legal. Normes per a l'establiment del número d'ISBN (International Standard Book Number) Recomanacions per a la impressió dels fulls de portada i portadella. Barcelona, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Generalitat de Catalunya, 1982. 32 pàgs. (Direcció General del Patrimoni Cultural, Servei de Biblioteques i del Patrimoni Bibliogràfic).

ISBB (M) *Descripció bibliogràfica normalitzada*

internacional per a publicacions monogràfiques (International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications). Traducció catalana per l'Institut Català de Bibliografia, revisada per l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya del text anglès de la primera edició normalitzada revisada. Barcelona, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Institut Català de Bibliografia, 1982. 56 pàgs. (Federació Internacional d'Associació de Bibliotecaris i Biblioteques).

Ulisses. Enciclopèdia de la recerca i la desco-

berta. Director Lucio Lombardo Radice. Vol. IV: *El segle del capitalisme.* Barcelona, Edicions Ulisses, 1981.

Ulisses. Enciclopèdia de la recerca i la descoberta. Director Lucio Lombardo Radice. Vol. VII: *La física i l'estructura de la matèria.* Barcelona, Edicions Ulisses, 1981.

Ulisses. Enciclopèdia de la recerca i la descoberta. Director Lucio Lombardo Radice. Vol. IX: *La Terra.* Barcelona, Edicions Ulisses, 1981.

PUBLICACIONS REBUDES

Jerónimo Muñoz: *Libro del nuevo cometa.* Introducció, apèndix i antologia a càrrec de Víctor Navarro Brotons. València, Hispaniae Scientia, 1981. 320 pàgs.

Vicenç Bros, Jordi Miralles i Joan Real: *La fauna del Vallès Occidental.* Sabadell, 1982. 161 pàgs.

"Impact. Science et Société". Volum 32 n.º 1. París, Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, gener-març 1982. 134 pàgs.

"Arxiu d'etnografia de Catalunya" n.º 1. Publicació conjunta del departament d'Antropologia Cultural de la facultat de Lletres de Tarragona i de l'Institut Català d'Antropologia a Tarragona, Universitat de Barcelona. Tarragona, 1982. 197 pàgs.

"Perspectiva escolar" n.º 62, febrer 1982. Barcelona, Rosa Sensat, 1982. 64 pàgs.

"Ciencia". Revista de la Academia de la Investigación Científica. Volum 32, n.º 3 i 4, setembre i desembre 1981, México, 68 i 62 pàgs.

"Anthropos" Boletín de Información y documentación. n.º 10, març 1982. 48 pàgs.

"Al Vent" Revista de Terrassa, n.º 48, any VI, 50 pàgs.

"CAU" Construcción, Arquitectura, Urbanismo. n.º 76 i 77, desembre 1981, març 1982, 80 pàgs. i 80 pàgs.

"Alta Dirección" n.º 102, any XVIII, març-abril, 1982, 144 pàgs.

"BIEN". Boletín de información sobre energía nuclear, n.º 20, 24 pàgs.

"El Correu de la UNESCO", n.º 48, any V, abril 1982, 34 pàgs.

"Butlletí interior dels seminaris de la DEC", n.º 175, any XVII,

febrer 1982, 28 pàgs.

"L'Avenç", n.º 49, maig 1982, segona època, 74 pàgs.

"Humboldt" n.º 75 i 76, any 22, 1981, 104 i 104 pàgs.

"Cingles" Butlletí de l'agrupació científic-exursionista de Mataró, n.º 42, 43 i 44, juny i desembre 1981, març 1982, 24 i 44 i 60 pàgs.

"Butlletí de la AECC", n.º 9, abril 1982, 16 pàgs.

"Les nostres arrels". Fragments d'història recuperada, n.º 5, gener 1982, n.º extraordinari, 12 i 28 pàgs.

"Costura 3". Revista de ingeniería para la industria del vestido, n.º 54, maig 1982, 80 i 8 pàgs.

"Investigación y Ciencia". Traducció castellana de "Scientific American". n.º 68, maig 1982, 132 pàgs.

"Mundo Científico", n.º 12, 13, 14 març, abril, maig 1982, 110, 110 i 110 pàgs.

"Dynamis" Acta Hispanica ad Medicinae Scientiarumque Historiam Illustrandam. Vol. I. Granada, Departamento de Historia de la Medicina-Secretariado de publicaciones, Universidad de Granada, 1981.

Adela d'Alós-Moner, Elisa Camps, Concepció Carreras, Mercè Colomer, Montserrat Llobet, Carme Miquel, Carme Ribé, Teresa Ribé, Teresa Rovira, Núria Ventura: *Bibliografía básica per a biblioteques públiques.* Barcelona, direcció general del Patrimoni Cultural. Servei de Biblioteques i del Patrimoni Bibliogràfic-Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya, 1982.

"Treball" Òrgan central del Partit Socialista Unificat de Catalunya n.º 718-721. Barcelona, Partit Socialista Unificat de Catalunya, 1982.

"El 9 Nou", setmanari indepent de la comarca d'Osona. n.º 267-274. Vic, Premsa d'Osona, SA, 1982.

(ciència 18

juliol-agost 1982/Volum 2/487) 63

(l'opinió)

LA CULTURA DE LA INCERTESA

per Salvador Giner

Quans les gran veritats tradicionals del dogma religiós van començar a trontollar els homes van girar la vista vers les sòlides, transparents, lleis de la ciència. Durant la Il·lustració, l'arrogància i l'empena dels enciclopedistes

contra la superstició (és a dir, segons ells, contra tota religió) es recolzaven en la incontrovertible veritat que poc abans havia descobert Newton. *L'écrassez l'infâme* de Voltaire (l'"infame" era

l'Església i la seva religió, naturalment) no era una frase en el buit, o no volia ser-ho, sinó un programa d'escombrament de foscuries basat en certituds científiques.

I l'expansió constant de la ciència, acompanyada aviat per la de la tècnica, semblava donar la raó espectacularment a aquesta posició que des del primer moment es va definir a ella mateixa com a progressista, avançada, filantròpica, desitjable. Els avenços de la física foren seguits pels de la biologia.